

चित्र : ग्रीनोभा

लहरे बाली समूह तरकारी खेती प्रविधि

लहरे बाली समूह अन्तर्गत पर्ने बालीहरूमा लौका, परबल, घिरौंला, बरेला, इस्कूस, फर्सी, स्व्वास, काँक्रो, करेला आदि बालीहरू पर्दछन् । लहरेबाली तरकारीमा भिटामिन, प्रोटीन, कार्बोहाइड्रेट, खनिजपदार्थ आदि तत्वहरू प्रशस्त मात्रामा पाइन्छ ।

काँक्रो खेती विधि

तस्विर : ली-बर्ड फोटो बैंक

१. परिचय

काँक्रो खेती गर्मी मौसममा खेती गरिने बाली हो । जाडो मौसममा पनि यसको खेती उन्नत प्रविधिहरू अपनाएर गर्न सकिन्छ र यसको प्रयोग काँचो सलाद तथा अचारको रूपमा गरिन्छ । काँक्रो खानाले अम्लियता घटाउँछ, जन्डिसका बिरामीलाई यसको प्रयोगले फाइदा गर्दछ । मोटोपन घटाउन सहयोग गर्दछ र गर्मीको समयमा शीतलता प्रदान गर्दछ । नेपालमा तराईदेखि मध्य पहाडमा व्यावसायिक रूपमा काँक्रो खेती गरिन्छ ।

२. हावापानी

काँक्रो खेती ६० देखि १८०० मिटर उचाइसम्म गर्न सकिन्छ र २५-३५ डिग्री सेन्टिग्रेड तापक्रम भएको क्षेत्रमा यो खेती उपयुक्त हुन्छ ।

३. माटो

काँको खेती प्राङ्गारिक पदार्थ प्रशस्त भएको उर्वर माटोमा गर्न उपयुक्त हुन्छ । यसको खेतीको लागि पी.एच. ६-७ भएको बलौटे दोमट वा दोमट माटो उत्तम हुन्छ । काँकोको बढी उत्पादन लिन पानीको राम्रो निकास भएको र पारिलो जमिन उपयुक्त हुन्छ ।

४. जातहरू

कुशले, भक्तपुर लोकल, निन्जा १७९, डाईनेष्टि, मालिनी, म्याजेष्टि, सालिनी आदि ।

५. बीउ रोप्ने, बाली लगाउने र लिने समय

भैगोलिक क्षेत्र	बीउ रोप्ने तथा बेर्ना हुर्काउने समय	बेर्ना सार्ने समय	बाली लिने समय
तराई	मंसिर-पुष भदौ-कार्तिक	माघ असोज-मंसिर	फागुन-बैशाख कार्तिक-माघ
मध्यपहाड	माघ-बैशाख असार-भदौ	फागुन-जेठ साउन-असोज	चैत - साउन भदौ - मंसीर
उच्च पहाड	चैत- असार	बैशाख-साउन	असार-कार्तिक

६. जग्गाको तयारी तथा मलखाद

काँको लगाउने समयमा २-३ पटक राम्रोसँग जोत्ने र माटोमा भएका डल्लाहरू फुटाउने, भएका भार जङ्गल हटाउने र राम्रोसँग पाकेको गोबर मल (१५००-२००० के.जी प्रति रोपनी) राख्नु पर्दछ । वर्षाको मौसममा ड्याडमा रोप्नु पर्दछ र ड्याडको साईज २ मिटर चौडाइ र गर्मी समयमा १.५ मिटर चौडा बनाउनु पर्दछ । लम्बाइ आवश्यकता अनुसारको ड्याड बनाउनु पर्दछ । दुई ड्याडको बीच २५-३० से.मि. को कुलेसो बनाउनु पर्दछ ।

कृषकले काँको विरुवाका लागि जमिन तयारी र रोप्नु अगाडि प्राङ्गारिक मल प्रयोग गर्दै, चित्र : ग्रोइनोभा

७. बीउ दर

बीउ प्रति रोपनी ५०-७५ ग्राम र बेर्ना १२०-१२५ गोटा प्रति रोपनी

८. विरुवाको उमेर र सार्ने तरिका

यदि बीउ रोप्ने भए ४-५ से.मि. माटोमा गहिरो बनाउने र २-३ दाना बीउ रोप्ने । ड्याडमा रोप्दा दुई लाईन रोप्ने हिसाबले लाईनको दुरी १५०-२०० से.मि.र एक बोटदेखि अर्को बोटसम्मको दुरी ६० देखि ९० से.मि. बनाउनु पर्दछ । बेर्ना सार्दा जरा र डाँठ नचुडिने गरी सार्नु पर्दछ र सारी सकेपछि सिँचाई दिनु पर्दछ ।

कृषकले काँको विरुवा रोप्दै गरेको, चित्र : ग्रोइनोभा

९. थाका दिने

काँको लहरे बाली भएकोले थाका दिनुपर्छ । थाका दिँदा रुखका हाँगा वा बाँसको भाटा कम्तीमा पनि १.५-२ मिटर अग्ला बोटको नजिकै गाडेर दिन सकिन्छ । आजकल काठको थाकाको सट्टा डोरीको टाँड बनाउन सकिन्छ । जात अनुसार काँकोमा लहरा कम फैलिने जातलाई थाकाको सट्टामा छापो दिएर पनि उत्पादन गर्न सकिन्छ ।

कृषकले काँक्रोमा थाका दिदै, तस्विर : ऋषि राज वली, ली-बर्ड

१०. सिँचाइ

सिँचाइ गर्दा पानी जम्न हुँदैन र राम्रोसँग पानी निकास हुने खालको ड्याड बनाउनु पर्दछ । गर्मी मौसममा ३-५ दिनको अन्तरमा र जाडो मौसममा १०-१५ दिनको अन्तरमा सिँचाइ गर्नु पर्दछ । पानीको अभाव भएको क्षेत्रमा थोपा सिँचाइ प्रविधि प्रयोग गर्दा प्रभावकारी हुन्छ ।

कृषकले काँकाको विरुवामा सिँचाई गर्दै, चित्र : ग्रीडनोभा

११. सरदर उत्पादन

जात, मौसम र खेती गर्ने तरिकाको आधारमा प्रति रोपनीमा सरदर १०००-२५०० के.जी.सम्म काँको उत्पादन गर्न सकिन्छ ।

लौका खेती विधि

तस्विर : ली-बर्ड फोटो बैंक

लहरे बाली समूह तरकारी खेती प्रविधि

१. परिचय

लौका एक महत्त्वपूर्ण लहरे तरकारी बाली हो । आजभोलि तरकारीका साथै लौकाको औषधीय गुण भएकाले जुस पनि खाने प्रचलन छ । उच्च रक्तचाप र पेटका बिरामीहरूलाई लौकाको सेवन बढी लाभप्रद हुन्छ ।

२. हावापानी

लौका गर्मी मौसममा हुने बाली हो र यसले तुषारो सहन सक्दैन । वृद्धिका लागि उपयुक्त तापक्रम २४-२७ डि.से. हुन्छ ।

३. माटो

लौका खेतीका लागि प्राङ्गारिक पदार्थ भएको दोमट र बलौटे दोमट माटो उपयुक्त हुन्छ । पानीको राम्रो निकास भएको र पारिलो जमिन भएको हुनु पर्दछ । माटाको पी.एच.६-७ हुनु पर्दछ ।

४. जातहरू

लौकाका धेरै स्थानीय जातहरूको खेती गरिन्छ । हाईब्रिड जातहरू काभेरी, एन. एस. ४२१, एन. एस. ४४३, अनमोल आदि व्यवसायिक रूपमा खेती गरिदै आएको छ ।

५. बाली लगाउने र लिने समय

वर्षाको मौसममा ड्याडमा रोप्नुपर्दछ र बोट बोटको दुरी र लाईनको दुरी २ मिटरमा रोप्नु पर्दछ । उच्च पहाडमा वैशाख-जेठमा बीउ रोप्ने, बेर्ना सार्ने र असारदेखि असोजसम्म बाली लिइन्छ । मध्य पहाडमा फागुन-चैतमा लगाएको बालीबाट वैशाखदेखि कात्तिकसम्म फल टिपिन्छ । तराई, खोच र बेसीमा माघ-जेठमा बाली लगाइन्छ र चैत-कात्तिकमा बाली लिइन्छ ।

६. बीउ

१०० ग्राम प्रति रोपनी

७. जमिनको तयारी तथा

मलखाद

लौका खेती गर्न २-३ पटक राम्रोसँग जोत्ने र माटोमा भएका डल्लाहरू फुटाउने, भएका भार जङ्गल हटाउने र राम्रोसँग पाकेको गोबर मल १५००-२००० के.जी प्रति रोपनी राख्नु पर्दछ ।

कृषकले लौका खेतिका लागि जमिनमा मल राख्दै, चित्र : ग्रीडिनोभा

८. सिँचाइ र गोडमेल

बीउ वा बेर्ना रोपेपछि पानी दिनुपर्दछ । लौकालाई दुई-तीन पटक गोडमेल गरेर माटो खुकुलो पार्ने, भार हटाएर थप मल दिनपर्दछ । थप मल दिएपछि हल्का सिँचाइ गर्नुपर्दछ र दोस्रो पटक थप मल बोटमा फूल फुल्न वा फल्ल थालेपछि दिनुपर्दछ । सुख्खा मौसममा ५-१० दिनमा सिँचाइ गर्नुपर्दछ ।

९. थाका दिने

लौका लहरे बाली भएकोले थाका दिनुपर्छ । थाका दिँदा रुखका हाँगा वा बाँसको भाटा कम्तीमा पनि १.५-२ मिटर अग्ला बोटको नजिकै गाडेर दिन सकिन्छ । काठको थाकाको सट्टा डोरीको ३०x३० से.मी. टाँड बनाएर दिन सकिन्छ ।

लौकामा थाका दिएको, तस्विर : ऋषि राज वली, ली-बर्ड

१०. तालिम र काँटछाँट

लहरालाई डोरी वा टाँडमा लगाउनाले बोटमा राम्रोसँग घाम पर्ने, फल एकनासका हुने र रोग कम लाग्ने हुन्छ । रोगी पातहरू र घाउचोट लागेका फलहरू हटाउनुपर्दछ । मुख्य लहराको लम्बाइ एक मिटर पुगेपछि मुन्टा हटाएर शाखा लहरालाई बढ्न दिने र शाखा लहरामा पोथी फूल बढी लाग्छन् ।

लौकामा काटछाँट गरेको, तस्विर : इन्टरनेट

११. बाली लिने

फल कलिला र बजार योग्य आकारका भएपछि फलको भेटनुलाई चट्ट काटेर बाली लिइन्छ । फलको कलिलो अवस्था ढल्कन थालेपछि रङ्ग अलि सेतो हुन्छ भने छिप्पीएको फलको सतहमा नड गाड्न नसकिने हुन्छ, बीउ कडा हुन्छन् र फल खान योग्य हुँदैनन् ।

१२. सरदर उत्पादन

जात, मौसम र खेती गर्ने तरिकाको आधारमा प्रति रोपनीमा सरदर १५००-२५०० के.जी. उत्पादन गर्न सकिन्छ ।

तीते करेला खेती विधि

तस्विर : ली-बर्ड फोटो बैंक

१. परिचय

तिते करेला एक महत्त्वपूर्ण तरकारी बाली हो । यसलाई मुख्य रूपमा तरकारी बनाएर, तारेर वा अचार बनाएर खाने गरिन्छ । आजभोलि तरकारीका साथै तिते करेलामा औषधीय गुण भएकाले जुस बनाएर पनि खाने प्रचलन छ । करेलाको बजार माग र उत्पादन दुवै बढ्दो अवस्थामा छ ।

२. हावापानी

तिते करेला गर्मी मौसममा हुने बाली हो र यसले तुषारो सहन सक्दैन । तिते करेला वृद्धिका लागि उपयुक्त तापक्रम २५-३५ डि.से. हुन्छ र ६०-१५०० मिटरको उचाइमा यसको खेती गर्न सकिन्छ ।

३. माटो

तिते करेला खेतीका लागि प्राङ्गारिक पदार्थ प्रशस्त भएको दोमट र बलौटे दोमट माटो उपयुक्त हुन्छ । पानीको राम्रो निकास भएको र पारिलो जमिन हुनु पर्दछ । माटाको पी.एच.६-७ हुनुपर्दछ ।

४. जातहरू

नेपालमा स्थानीय स्तरमा हरियो करेला र सेतो करेलाको खेती गरिदै आएको छ । व्यवसायिक स्तरमा खेती गर्दा भने विभिन्न वर्णशंकर जातहरूको प्रयोग हुँदै आइरहेको छ । एन. एस. ४५३, ४५४, लक्ष्मी ५५५, पाली, हरियो करेला (उन्नत जात) आदि ।

५. बाली लगाउने र टिप्ने समय

भौगोलिक क्षेत्र	बीउ रोप्ने, बेर्ना सार्ने समय	बाली लिने समय
उच्च पहाड	वैशाख-जेठ	असार-साउन
मध्य पहाड	फागुन-जेठ	जेठ-साउन
खोच, बेसी र तराइ	माघ-जेठ	वैशाख-असोज

६. जमिनको तयारी तथा मलखाद

तिते करेला खेती गर्न २-३ पटक राम्रोसँग जोत्ने र माटोमा भएका डल्लाहरू फुटाउने, भएका भार जङ्गल हटाउने र राम्रोसँग पाकेको गोबर मल १५००-२००० के.जी प्रति रोपनी राख्नु पर्दछ । वर्षाको मौसममा ड्याडमा रोप्नुपर्दछ र वर्षातको समयमा ड्याड २.५ मिटर चौडा र गर्मी समयमा १.५ मिटर चौडा तथा लम्बाइ आवश्यकता अनुसार बनाउनु पर्दछ ।

७. बीउ दर

- » बीउ : प्रतिरोपनी २०० ग्राम
- » बेर्ना : प्रति रोपनी ५५०-८५० गोटा

८. थाका दिने

तिते करेला लहरे बाली भएकोले थाका दिनुपर्छ । थाका दिँदा स्खका हाँगा वा बाँसको भाटा कम्तीमा पनि १.५-२ मिटर अग्ला बोटको नजिकै गाडेर दिन सकिन्छ । यसले बिरुवा हुर्कन सहयोग पुऱ्याउँछ र फललाई माटोको संसर्गबाट बचाउँछ । काठको थाकाको सट्टा डोरीको ३०x३० से.मि. टाँड बनाउन पनि सकिन्छ ।

तस्विर : ऋषि राज वली, ली-बर्ड

९. बाली टिप्ने

बेर्ना सारेको ५०-६० दिनमा पहिलो फल टिप्न सुरु गरिन्छ । फूल लागेको २-३ हप्ता कलिला फल टिप्न लायक हुन्छन् । दुई-तीन दिनको अन्तरमा फल टिपी राख्नु पर्दछ ।

तस्विर : ली-बर्ड फोटो बैंक

१०. सरदर उत्पादन

जात, मौसम र खेती गर्ने तरीकाको आधारमा प्रति रोपनीमा सरदर ५००-१००० के.जी. उत्पादन लिन सकिन्छ ।

११. लहरे बाली समूह

तरकारीमा लाग्ने मुख्य-मुख्य

रोग तथा कीराहरू र तिनको

नियन्त्रण

११.१ कीराहरू

११.१.१ काँको, फर्सीको रातो खपटे

ग्रव अवस्थाको कीराले जरा र भित्री डाँठको भाग खान्छ भने वयस्क खपटे कीराले पातमा प्वाल पारेर तथा पातको तल्लो सतहको हरियो भाग कोत्रेर खान्छ ।

रातो खपटे, तस्विर : कृषि विभाग, नेपाल

व्यवस्थापन विधि

- » कीरा विकर्षक पदार्थ (जस्तै: खरानु) को प्रयोग गर्ने र विहान पख वयस्क कीरालाई जम्मा गरी मारिदिने ।
- » कोसे बालीसँग घुम्ती बाली र मकै, बोडी, सिमीको मिश्रित बाली अपनाउनु पर्दछ ।
- » निमजन्म विषादी जस्तै:- मार्गोसोम ३-५ मि.लि. प्रति लिटर पानीमा मिसाइ छर्ने ।

११.१.२ फल कुहाउने औँसा

पोथी भिँगाले फल, फूल वा डाँठमा हल्का पहेँला रडका फुलहरू पार्दछ र यो फुलबाट निस्केका औँसाले भित्रिभित्रै फल खाइ कुहाउन थाल्दछन् ।

व्यवस्थापन विधि

- » भाले फिङ्गाको सङ्ख्या घटाउन क्यु-लुर पासो कम्तीमा ३ वटा प्रतिरोपनी दरले राख्ने ।
- » औँसा लागेर कुहिइ भरेका फललाई बटुली गहिरो खाडलमा हाली पुरी दिने ।
- » निरन्तर रूपमा निम केकको प्रयोग गर्दा यस कीराको आक्रमणमा कमी आँउछ ।
- » वेक्ट्रोसेरा कम्पोजिटी ल्यूरको प्रयोग गर्ने ।

फल कुहाउने, औसा, तस्विर: कृषि विभाग, नेपाल

सेतो धूले ढुसी, तस्विर : ईन्टरनेट

११.२ रोगहरू

११.२.१ सेतो धूले ढुसी रोग

यो रोग लागेमा सुरुमा काण्ड र पातको सतहमा सानो सेता थोप्ले दागहरू देखिन्छन् । यदि रोगले धेरै आक्रमण गरेमा सेतो धूलोले बिरुवाको पूरै बाहिरी भागलाई ढाक्छ ।

व्यवस्थापन विधि

- » घाम लाग्ने ठाउँमा खेती गर्ने ।
- » रोगी बिरुवालाई हटाउने, जलाउने र खेतबारी सफा राख्ने ।
- » ट्राइकोडर्मा भिरडीलाई मलमा मिसाएर प्रयोग गर्ने ।
- » गाईको पिसाब र पानी १:१० अनुपातमा पात र बोटमा छर्ने ।
- » २ भाग चुन र १ भाग गन्धकको धूलो मिसाएर मलमलको कपडामा पोको पारेर राम्ररी छर्ने ।

११.२.३ भाइरसजन्य रोग

यो रोग काँको, करेलामा धेरै देखा पर्दछ र लागेमा बोटका पातहरू पहेँला हुन्छन्, वृद्धि विकास रोकिन्छ ।

भाइरसजन्य रोग, तस्विर : ईन्टरनेट

व्यवस्थापन विधि

- » रोगी बोट उखेलेर जलाउने ।
- » रोग सार्ने कीरा जस्तै: सेतो भिँगा, लाही आदिको नियन्त्रण गर्ने ।
- » रोग निरोधक जातहरू लगाउने ।
- » नर्सरीमा जालीको प्रयोग गरी बेर्ना उत्पादन गर्ने । बाली पूर्णरूपले टिपिसके पछि पुराना बिरुवा सबै नष्ट गर्ने ।

१२. तरकारीबालीको बजारिकरणको लागी सम्पर्क विवरण

१२.१ कृषि बजार सुर्खेतको विवरण

क्र.स.	मण्डी तथा स्टलको नाम	ठेगाना	सञ्चालकको नाम	मोबाईल नम्बर
१	बाबु एण्ड शाही मण्डी	कृषि बजार सुर्खेत	प्रवल शाही	९८५८०५००६२
२	महतरा एण्ड कटेल तरकारी पसल	कृषि बजार सुर्खेत	कल बहादुर महतरा	९८५८०५३०३४
३	सापकोटा फलफूल तथा तरकारी पसल	कृषि बजार सुर्खेत	सावित्री सापकोटा	९८४८२९२६०८
४	चन्द्रा तरकारी तथा फलफूल पसल	कृषि बजार सुर्खेत	चन्द्रा कुमारी शाही	९८६८००९८४६
५	न्यू सुर्खेत तरकारी तथा फलफूल पसल	कृषि बजार सुर्खेत	टेक बहादुर खत्री	९८४८९०३०७३
६	मनिकापुर कृषक बहुउद्देशिय स.सं.लि.	कृषि बजार सुर्खेत	नारद प्रसाद भट्टराई	९८४८०५९५९९
७	सुर्खेत जिल्ला IPM संचालन कृषि संघ	कृषि बजार सुर्खेत	यादव पन्त	९८४८०७५३४४
८	शर्मा तरकारी पसल	कृषि बजार सुर्खेत	धनिराम शर्मा	९८४८०३९४९४
९	ज्वाला तरकारी तथा फलफूल पसल	कृषि बजार सुर्खेत	कृष्ण बहादुर शाही	९८४८९९५६५३
१०	शाही तरकारी तथा फलफूल पसल	कृषि बजार सुर्खेत	टोपेन्द्र जंग शाही	९८४८०४७३७८
११	रेखा फलफूल तथा तरकारी पसल	कृषि बजार सुर्खेत	पदमा महतारा	९८५९०७७२८७

१२	नविन फलफूल तथा तरकारी पसल	कृषि बजार सुर्खेत	पुर्णा खत्री	९८४८२८३३४
१३	रोसन तरकारी तथा फलफूल पसल	कृषि बजार सुर्खेत	रतन महतारा	९८६८०३३६५२
१४	कमल तरकारी तथा फलफूल पसल	कृषि बजार सुर्खेत	राम प्रसाद चालिसे	९८४८०६८१५९
१५	धिताल अर्गानिक फलफूल तरकारी पसल	कृषि बजार सुर्खेत	टिका राम धिताल	९८४८३९६६४९
१६	भरत तरकारी तथा फलफूल पसल	कृषि बजार सुर्खेत	भरत जंग शाही	९८६८९०३९९४
१७	विन्दु तरकारी तथा फलफूल पसल	कृषि बजार सुर्खेत	धन बहादुर शाही	९८४८३९९०४२
१८	न्यौपाने फलफूल पसल	कृषि बजार सुर्खेत	कृष्ण प्रसाद न्यौपाने	९८४८९५८३६९
१९	महतारा तरकारी फलफूल पसल	कृषि बजार सुर्खेत	जय बहादुर महतारा	९८६८९९९९९
२०	थापा आलु प्याज तथा तरकारी सप्लायर्स	कृषि बजार सुर्खेत	जैकली थापा	९८६६७४५०७२
२१	हिमाली सप्लायर्स	कृषि बजार सुर्खेत	गोविन्द नाथ योगी	९७५८००२२९०
२२	पुजा सव्जी मण्डी	कृषि बजार सुर्खेत	पुजा सिंह	९८४८०४८३३९
२३	के.पि. सव्जी मण्डी	कृषि बजार सुर्खेत	प्रकाश शाही	९८५८०५१६८५
२४	देवकोटा सव्जी मण्डी	कृषि बजार सुर्खेत	लक्ष्मण खत्री	९८५८०५१६२६
२५	राम किशोर फलफूल तथा तरकारी पसल	कृषि बजार सुर्खेत	डिलकली कामी	९८४८२४३०२९
२६	प्रकाश फलफूल तरकारी पसल	कृषि बजार सुर्खेत	प्रकाश तिमेल्लीना	९८५८०५२५१५
२७	के.पि. सव्जी मण्डी	कृषि बजार सुर्खेत	प्रकाश शाही	९८५८०५१६८५
२८	देवकोटा सव्जी मण्डी	कृषि बजार सुर्खेत	लक्ष्मण खत्री	९८५८०५१६२६
२९	राम किशोर फलफूल तथा तरकारी पसल	कृषि बजार सुर्खेत	डिलकली कामी	९८४८२४३०२९
३०	प्रकाश फलफूल तरकारी पसल	कृषि बजार सुर्खेत	प्रकाश तिमेल्लीना	९८५८०५२५१५

१२.२ कृषि बजार व्यवस्थापन समिति पदाधिकारीहरूको सम्पर्क नम्बर

सुर्खेत

नाम	पद	ठेगाना	सम्पर्क नम्बर
टोपेन्द्र जंग शाही	अध्यक्ष	वि.न.पा. ६ सुर्खेत	९८४८०४७३७८
डिल्ली प्रसाद पाण्डे	सदस्य	वि.न.पा. ८ सुर्खेत	९८५८०५०२१३
लक्ष्मी पौडेल	सदस्य	भेरी गङ्गा.न.पा. ४ सुर्खेत	९८६८९१९२५९

कोहोपुर

नाम	पद	ठेगाना	सम्पर्क नम्बर
उदयराम वली	कोहोपुर तरकारी बजार समिति अध्यक्ष	कोहोपुर,बाँके	९८४८९७९३९२
चित्रा पाठक	व्यवस्थापक	कोहोपुर, बाँके	९८५८०३४०३०

सन्दर्भ सामग्री

- कृषि डायरी : २०७९, कृषि सूचना तथा प्रशिक्षण केन्द्र, हरिहरभवन, ललितपुर ।
- गोबिन्द राज कोइराला : २०७७, तरकारी खेती प्रविधि पुस्तिका । कृषि ज्ञान केन्द्र, म्याग्दी, गण्डकी प्रदेश, नेपाल ।
- डा. युवक ध्वज जी.सी : २०६९, सूक्ष्म जीवमा आधारित जैविक विषादी (Bio-pesticides) द्वारा रोग कीरा नियन्त्रण । कृषि सूचना तथा सञ्चार केन्द्र ।
- तरकारी खेती प्रविधि : २०६८, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धन तथा तथ्याङ्क महाशाखा सिंहदरबार, काठमाडौं, नेपाल ।
- अनिल कुमार आचार्य, देबराज अधिकारी : २०६८, नेपालका प्रमुख व्यावसायिक तरकारी बालीका जातहरू र तिनमा देखिने प्रमुख समस्या तथा समाधान । जिल्ला कृषि विकास कार्यलय, नवलपरासी ।

थप जानकारीका लागि सम्पर्क

जैविक विविधता, अनुसन्धान तथा विकासका लागि स्थानीय पहल (ली-बर्ड)

प्रधान कार्यालय : पो.ब.नं. ३२४, पोखरा, कास्की फोन : ०६१-५७६८३४, ५८५३५७ । ईमेल : info@libird.org
कार्यक्रम सन्वय कार्यालय : सानेपा, ललितपुर फोन : ०१-५४४०३३० । वेब : www.libird.org

तयारकर्ता : ऋषि राज वली र नर्तम बहादुर बोगटी, ली-बर्ड
डिजाइन तथा लेआउट : हेम जि.सी, ली-बर्ड

यस खेती प्रविधि सम्बन्धी जानकारी रियलाईज (REALIZE) परियोजनाद्वारा तयार पारिएको हो।

Renewable World
TACKLING POVERTY THROUGH RENEWABLE ENERGY

